

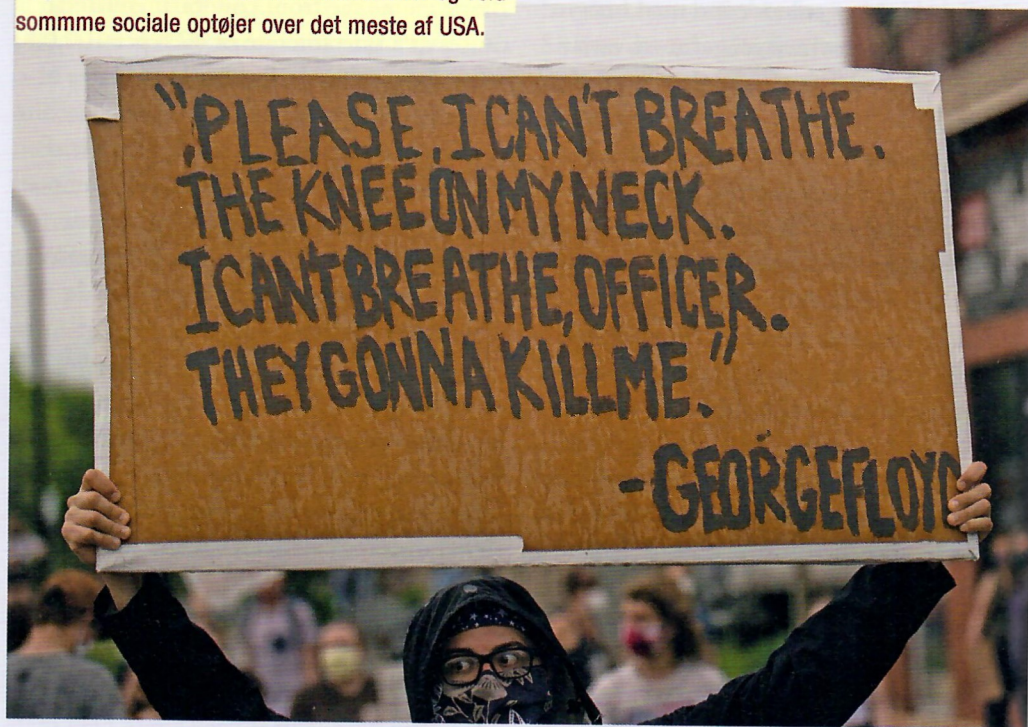
TEKSTBOKS 3.1 Ulighed, fattigdom og racisme i USA

Racisme handler om inddelingen af mennesker i hierarkier (racer), hvor nogle grupper opfattes som mindre værd end andre på grund af eksempelvis hudfarve, køn, kultur osv. Denne forestilling om, at nogle grupper af mennesker (racer) er bedre og mere værd end andre, retfærdiggør ifølge de grupper, som undertrykker andre grupper, den diskrimination og forskelsbehandling, som foregår. Der er en betydelig racisme i det amerikanske samfund.

Historisk har racismen været langt mere omfattende, tydelig og lovlig, end den er i dag, hvor det er ulovligt ifølge amerikansk lovgivning at diskriminere og forskelsbehandle mennesker på baggrund af hudfarve, køn, kultur osv. Det ændrer dog ikke på, at der i da-

En demonstrant viser de sidste ord fra den 46-årige afrikansk-amerikaner George Floyd, der mistede livet under en brutal anholdelse den 25. maj 2020 i delstaten Minneapolis. Drabet på Floyd førte til omfattende demonstrationer og voldsomme sociale optøjer over det meste af USA.

gens USA fortsat er en betydelig racisme, som fremstår meget klart i forbindelse med amerikansk politis brutalitet over for særligt gruppen af unge afrikansk-amerikanske mænd, som nok er en gruppe, der er overrepræsenteret i kriminalitetsstatistikkerne, men de er samtidig den gruppe, som topper listen over personer, som det amerikanske politi hvert år dræber. Et meget omtalt eksempel fra 2020 var drabet på den afrikansk-amerikanske mand George Floyd, hvilket udløste omfattende sociale uroligheder i mange amerikanske byer. Det er ikke kun afrikansk-amerikanere, men også asiater og latinoer, som oplever diskrimination og forskelsbehandling i det amerikanske samfund. Der kan gives forskellige forklaringer på, hvad for en racisme der er tale om, og hvorfor den opstår. Udvalgte teorier er præsenteret i kortfattet form i figur 3.13.

FIGUR 3.13 Forskellige teorier om racisme

Racismeteori	Teoriens forklaring på racismen
Individuel racisme	En form for racisme, som udtrykkes gennem et individs ekstreme fordomme, nedgørelse og dæmonisering af et andet individ på grund af dette individs anderledes hudfarve, køn og/eller etniske tilhørsforhold. Den negative italesættelse af "den anden" skyldes ofte, at individet føler, at positionen i det sociale hierarki er truet af den anden, men følelsen kan også skyldes overtro eller kulturelt/familie-overleverede fordomme.
Grupper racisme	En form for racisme, som kan forklares med, at der er en intern konkurrence mellem grupper om samfundets knappe ressourcer eller en kamp om grupperes placering i det sociale hierarki. Grupper racisme næres i særlig grad i tider med økonomiske udfordringer og usikkerhed. Forklaringen om <i>white resentment</i> kan anskues som en gruppe af hvide borgere i USA, der føler, at de er ved at miste deres sociale position til latinoer og afrikansk-amerikanere. Racisme er ifølge denne teori en følelse og et handlemønster, som hele tiden skabes i takt med samfundsudviklingen.
Indirekte, strukturel racisme	En form for racisme, som er vanskeligere at få øje på end de to foregående. Der argumenteres for, at racismen er indlejret i samfundets institutioner og relationer og kommer til udtryk ved, at ikke-hvide kan have sværere ved at få adgang til en bestemt bolig eller et bestemt boligområde, komme ind på bestemte skoler eller få et ønsket job. Eller i den måde, som afrikansk-amerikanere, særligt unge sorte mænd, behandles af politiet på, både i forbindelse med ekstrem policing (overvågning) og behandling i det offentlige rum (for eksempel mere voldeligt end over for hvide) samt i udmåling af straf.
Symbolisk racisme	En form for racisme, hvor bestemte grupper ikke direkte omtales, men hvor der ligger en underforstået racisme gemt, fordi det, der tales om, eksempelvis at fattige og kriminelle bør tage sig sammen og selv ændre på deres liv, ofte er nogle problemområder, hvor der er en meget stor repræsentation af særligt afrikansk-amerikanere, men også latinoer. Dermed sker en indirekte sammenkobling mellem dovne og uduelige kriminelle og især sorte og latinoer, hvilket udstiller den symbolske racisme; det kaldes også ofte for "dog whistle" med et amerikansk udtryk for, når man for eksempel siger "uintelligente" eller "dovne", men i virkeligheden mener "sorte".

Note. Læs mere om racismeteorier i Nina Holst, Christopher B. Olesen og Kjeld Mazantis: *Dream On?* Forlaget Columbus 2015, s. 30-40.

i længere tid, så de ankom til hospitalet i en ringere sundhedstilstand end hvide patienter.

3.3.4 Ulighed i uddannelse i USA

USA har et af verdens bedste uddannelses-systemer, når det gælder de højere uddannelser – en række af verdens allerbedste høje læreanstalter ligger i Amerika, mest kendte er de såkaldte Ivy League-skoler plus en række udvalgte universiteter på Vestkysten såsom Stanford og Berkeley, der har tætte forbindelser til tech-miljøet i Silicon Valley, ligesom universiteter som MIT og Caltech også tiltrækker tusindvis af ver-

dens elite-studerende hvert år. Men USA's uddannelsessystem trækkes også med en ulighed, der er en af verdens mest iøjnefaldende.

Hvis vi starter i toppen, er det ekstremt dyrt at gå på *college*, som amerikanerne kalder det at gå på universitetet, og en ydelse som den danske SU findes ikke. Man skal med andre ord selv spare op, og de fleste middeklasseforældre i USA starter en "college saving plan" eller "fund", i det øjeblik deres barn bliver født, for at familien kan betale for en længerevarende uddannelse. Der findes såkaldte "community colleges", der er offentlige universiteter, hvor man kan

gå uden at betale eller betale meget lidt, men standarden er også derefter.

Går man nedad i systemet, er der fri skolegang i både grundskolen og til og med gymnasiet, men igen er der enorme forskelle mellem racer og sociale klasser. Amerikane taler om "*the Achievement Gap*", der optræder, når en bestemt gruppe systematisk enten over- eller underpræsterer i forhold til andre grupper. Det nationale center for Education Statistics (NCES) viser eksempelvis, at der er en markant dårligere gennemsnitlig præstation fra ikke-hvide børn, når man sammenligner karaktergennemsnittet. Dette kan delvis forklares med manglende tradition for og adgang til læringsredskaber, samt den stress, som mange lavtlønsfamilier er mærket af, men handler også om adgangen til internettet. Under coronakrisen i USA i starten af 2020 viste det sig, at hvide familier med to lønnede forældre for 97 procent vedkommende havde adgang til hurtigt internet og egne computere (for asiatiske familier er tallet endnu højere: 98 procent), mens tallet falder til 90 procent for sorte børn og 80 procent for "native americans", For 11 procent af de sorte børn er internet-adgangen via en smartphone, som ikke er velegnet til fjernundervisning, der for mange skolars vedkommende blev brugt til undervisning og kommunikation med skoleeleverne især på de midterste og ældste skoletrin.⁸

For de yngre børns vedkommende handlede det mest om konkret mangel på dagpleje, hvor det tog mange stater en rum tid, før de kunne tilbyde børnepasning, så de mange, som arbejdede i eksempelvis den amerikanske fødevareindustri – hele kæden fra madproduktion til salg i supermarkeder – kunne komme på arbejde. Som i mange andre lande under coronakrisen blev de såkaldte "essential workers" hyldet, men det er

⁸ https://nces.ed.gov/programs/coe/indicator_cch.asp

selvsagt svært at gå på arbejde, uanset om man arbejder i madproduktion eller sygepleje, hvis ikke der er børnepasning til rådighed eller adgang til skolegang i hjemmet.

Konkluderende kan man sige, at ligesom det også i Danmark fortrinsvis er i storbyerne og blandt de højest lønnede, at der er private skoler, og hermed selvsagt et betydeligt forspring på uddannelsesfronten til disse overvejende hvide og asiatiske familier, så skabes uligheden i uddannelse ikke først og fremmest via privatskoler, eftersom folkeskolen fortsat dominerer i USA. Uligheden skabes i forskelle på standarder i folkeskolen, hvor især de mest rurale (landdistrikter) og "inner city schools" halter bagud, ligesom man kan se, at de fattigste amerikanske børn ofte får deres eneste varme mad via gratis skolemad – igen kom disse forskelle under lup, da coronakrisen udspillede sig i 2020, hvor flere delstater måtte åbne for adgang til skolemaden og servere maden i særlige centre, efter det stod klart, at en del fattige børn ikke fik et ordentligt måltid mad uden skolegang.

3.3.5 Ulighed i politisk deltagelse i USA

Det antages ofte, at den politiske deltagelse stiger, jo højere uddannelsesniveaet er, og historisk har det derudover været sådan, at jo ældre vælgerne er, jo flittigere har de været til at stemme i USA. De yngste vælgere har været de sværeste at motivere, og hvide vælgere har stemt i langt højere grad end sorte. Dette ændrede sig imidlertid under Barack Obamas præsidentskab fra 2008 til 2016, og i dag stemmer sorte amerikanere enten i en lidt højere grad eller i lige så høj grad, som de hvide vælgere gør, om end der fortsat er en forskel efter alder. Hvad der derimod fortsat gør sig gældende, er en afsmittning fra den sociale og økonomiske ulighed samt ulighed i uddannelse.